דרשוני כרך א — עד עלות השחר

עד עלות השחרתמר ביאלה

שֶׁרִיתִיךְ' – אבל דונש פתר אותו לשון התרה... ופתרון שריתיך כן הוא שנאמר 'הִנֵּה פְּתַחְתִּיךְ הַיּוֹם מִזֶּן־הָאוֹזְקִים' (ירמיה מ, ד).(רש"י על ירמיה טו, יא(

'וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים וַתּוּכָל' (בראשית לב, כט)

פתחה תמר: 'אם לא שריתיך – לטוב!' (ירמיה טו, יא).קב של פחד היה אחוז בעקבו של יעקב והיה מייסרו, שהיה אומר בלבו, יבוא אחי שעקבתי רגלו ועקבתי בכורתו ועקבתי ברכתו, ויכֵּני כף על ירך. נטל אם על בנים והעבירם את הנחל.באותה שעה של בריחה, נזכר במנוסה שנס מבית אביו ואמו. עצם עיניו, ושב על עקביו.מצא פכים קטנים של זיכרונות ששכח, צפו לפניו פניהם של בני משפחתו, ומתוך כך בא לפניו האיש. לא הכיר יעקב פניו, ביקש יעקב לברכו, אחז בו אותו האיש וביקש להמיתו. והיו מתגוששים ומתאבקים זה בזה עד שנגע האיש בכף ירך יעקב, וחזרו ועלו הייסורים שהיו תלויים לו בעקבו.קרא אליו יעקב: מה לך שעקבת רגלי?השיב לו אותו האיש: עקבתיך, שאתה עוקבני מבטן. ובאותו היום שביקשתי ליטול ברכה מאבינו, באת אתה בידיך החלקות ובדברי החלקות שבפיך ועקבת במרמה בכורתי, ובי אחז הפחד – מאין תימצא ברכה ותקווה בעבורי ובעבור כל זרעי אחריי? הביט יעקב בפניו של אותו האיש והיה תמה על כל אותן שנים. היה משיב וקולו כמלעלע: לא, כי בירך יצחק את עשיו 'משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל' (בראשית כז, לט) וברכתו קיימת, שצדיקים, דבריהם מתקיימין!

שתק אותו האיש עד שהרפה אחיזתו ובקש לילך מאצל יעקב. אחז בו יעקב בכל כוחו, ולא היה נותן לו לילך מאצלו.אמר לו האיש: מה לך שאתה עוקבני? שלחני כי עלה השחר בְּלִבִּי, ואין בי עוד טרוניה עליך.השיב לו יעקב: לא אשלחך עד כי בירכתני, שברכתך ברכה ותקוותך תקווה ואחי אתה!אמר לו אותו האיש: על שהתרת צער עבדך כמו שנאמר 'אם לא שריתיך לטוב', על כן: 'לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל'.

שצדיקים דבריהם מתקיימין – על פי מסכת שמחות דרבי חייה, פרק א הלכה ה.